

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕНО-СОБОРИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль і П. Марченко.

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті: підписані власним прізвищем автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції, і за них від-
повідають самі автори.

За надіслані до вміщення в журналі статтів, поезії, наукові праці то-що, редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів
і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

Редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування
з авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів ви-
разно це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Рік III.

Новий Йорк, Серпень 1955 р.

Чис. 8/32/.

З М І С Т :

1. Іван Франко.....	Стор.	163.
2. Леся Українка.....	"	164.
3. С.Зеркаль: Минулість і майбутність України. Продовження.....	"	165.
4. М.Андрусак: Проблема західних границь України і ми.....	"	171.
5.В.Челак: Наша Лемківщина.....	"	173.
6. О.Грановський: Історію народів плеше меч.....	"	173.
7. П.Марченко: Думка про суспільство.....	"	173.
8. "Оборона": Як скучується в Америці земельна власність.....	"	174.
9. Загальна Рада: Проблеми життя на фермі.....	"	175.
10. О.Треніверсарі: Дещо з минулого.....	"	176.
11. С.Хмелівський: Революція чи контрреволюція в Аргентині.....	"	178.
12. С.Пронівський: УНКА чи ЛІНН таборона Рада.....	"	183.
13. З Української і чужої преси: "Гозбудова Держави".....	"	185.
	"	186.
14. Листування, Оголошення.....	"	186.

І В А Н Ф Р А Н К О .

15.VIII. 1856 - 28.V. 1916 - 15.VIII. 1955.

99 років поминуло від народження ІВАНА ФРАНКА, найзавзятішого Каменяра поступу, борця за просвіту, єднання і організації для поліпшення тяжкої долі українського трудового народу, коли він був перший невтопаний, незломаний революціонер Західньої частини України, що кинувся самотою у бій з українським панством, полупанством і попівщиною, котрі не бачили, не знали українського народу і загородили йому стежки до поступу і волі.

Минуло ось вже й 39 років з дня смерті нашого Великого Каменяра, а бій за ті самі ідеї українського працюючого народу, що кинув за допомогою Драгоманова, поглибився і розширився, бо виховані вже маси працюючих на його суспільно-революційних думках: вже не самотні постаті, а цілі армії каменярів ідуть у боротьбу за краще майбутнє. Франко творець "Не пора, не пора поскокає й лякові служити" і "Який то вітер шумно грає", цих двох гімнів, що перепливлялися міцно і нероздільно у людських душах, клич єдиний і нероздільний, як вияв бажання, стремління і надії народньої душі, як програма громадської діяльності. Так, Іван Франко є великим Світлом, з джерел котрого пливе у людські душі тепло і світ.

Хто хоче дійсно шанувати Франка, той мусить більше заглибитись і зрозуміти його твори, лише по більш уважному, докладному читанню засвітить і огріє той вогонь, що скритий у цих творах.

Сьогодні у наші часи, коли світ звився у велетенській боротьбі, а серед українців, окрадених і зневолених, ця боротьба прийняла свідомої мети, творчість Франка і його думки служать дороговказом і освітляють шлях до нашої Волі.

Франко сказав: "Хто освіти лякається..., хто гужвою щирою хоче поступ окувати, плащем ізуїтським нам сонце затулити, туманом невітським нам боки забити - хай стихне і не рухається, хай геть біжить ціло..."

Хай геть біжать усі чорні душі від Франкової пам'яті.

Пізнайте науку Франкову, не плетайте її у своєму житті і отарайтеся поступати згідно з нею, тоді приєднаєтеся до великої громади каменярів, що лупають велику скалу тьми закорумбовості, бо ця скала стоїть ще на нашій дорозі до волі.

В дорогу, за Франком!

- - - - -

На своїх обходинах 25 ліття літературної і громадської праці Іван Франко сказав таке: "Як син селянина, вихований на твердій селянській хлібній, я почуваю себе до обов'язку віддати працю свого життя тому простому народові. Вихований у твердій школі, я відшалку засвоїв собі дві засади. Перша: почуття свого обов'язку, а друга: потреба ненастанної праці. Я бачив від малечку, що нашому селянинові ніщо не приходить без важкої праці, пізнав я пізніше, що нам усім, як нації, ніщо не приїде задарма, що нам ні від кого ніякої ласки не надіятися. Тільки те, що здобудемо своєю працею, те буде справді нашим придбанням, і тільки те, що з чужого культурного добра присвоїмо собі також власною працею, стане нашим добром".

Ти, розуме, бистроуме,
Порви пута віковії,
Іб скували душу людську.
Двигни з підвали люд робочий,
Двигни з підвали - та до мене.
Розхитай в нім ясні душі,
Розрости бажання волі,
Виплекай братерську згоду,
Пєднай велику силу,
Ібби разом, дружно стала,
Пастя, волі добувала.

23 червня 1880 р.

Іван Франко.

Л Е С Я У К Р А Ї Н К А .

25.II.n.ст.1871 - I.VIII.1913 - I.VIII.1955.

Лєся Українка найбільша поетеса і письменниця українська, 42 роки з дня смерті котрої припадає в цій році. Як постать серед українського жіноцтва, Лєся Українка є найвизначніша серед нього, займає перше і чільне місце, ніхто ще не дорівняв їй в силі талану і творчості. Лєся Українка, це Шевченко серед нашого жіноцтва, яка також, як і Шевченко, у всіх своїх творах перенята активною любовю і безмежною відданістю до обездоленого люду українського, люду простого і трудового. Лєся Українка була найкраща і найбільш послідовна учениця свого великого дядька Михайла Драгоманова, донька визначної української письменниці Олени Пчілки, рідної сестри М.Драгоманова. Лєся Українка належить до найбільш освічених українських жінок, у диточих літах вона вражала всіх своїми науковими знаннями і знаннями чужих мов, тією досконалістю, з якою вона говорила цими чужими мовами.

В цілому українському світі Лєся Українка є відома тільки під цим прибраним іменем, а справжнє її ім'я: Л а р і с а К о с а ч. Родом вона з Волині, народилась 25 лютого н.ст. 1871 року, а померла I.VIII.1913 р., зовсім молодю і в найбільшій розквіті її поетичного талану. Своїми поетичними творами і палкою любовю до свого поневоленого трудового народу, вказувала шлях до волі національної і соціальної.

Так, ми раби, немає гірших в світі!
Фельдхи, парії - щасливіші од нас,
Бо в них розум і душки оповиті,
А в нас вогонь Титана ще не згас.

Ми паралітики з блискучими очима,
Великі духом, силою малі;
Орлині крила чуюм за плечима,
Саміж кайданамі прикуті до землі.

Їм навіть власної не має хати,
Усе одкрите в нас торілими ключарями.
Не нам, обідраним невільничкам, казати
Речення гордее: "Мій дом - мій храм!"...

Народ наш, мов дитя, сліпее зроду,
Ніколи світа-сонця не видав,
За ворогів іде в огонь і воду,
Катам своїх поводитів оддав.

Одвага наша - меч, политий кровю,
Прязчить у пихвах, ржа його взяла.
Чия рука, порушена любовю,
Той меч із пихов видобуть здола!

Нехай же ми раби, невільнички продажні,
Без сорому, без чести, - хай же так!
А хтож були ті воляки одважні,
Що їх зібрав під прапор свій Спартак?...

Гей піду я в ті зелені гори,
Де смереки гомонять високі,
Понесу я жалі однокі
Тай пушу їх у гірські простори

Кину своєї жалі,
На зелені галі,
Пушу бором свою тугу,
Чи не найду другу...

/Проблема землі і влади/

7. Товариство Українських Поступовців - ТУП - Поступовці.

Революція в Росії 1905-6 рр. звільнила до деякої міри абсолютизм царського самодержавного уряду і політично-партійне життя могло себе проявити в легальних організаціях і партіях. На Україні, крім чужих національностей, повстали й українські партії, як: УПС-Р, УСДРП, УРДП і УНП. Але цей стан довго не затримався, реакція за допомогою жандармерії, поліції, козаків, війська, провокації і жидівських погромів, скоро опанувала ситуацію і придушила всі здобутки цієї революції. Політично-партійне життя знову було придушене і змушене було знову до ілєгальности.

УРДП теж змушена була піти в підпілля, або перестати існувати. З 1907 року вона зовсім припинила свою діяльність. Про ліквідацію УРДП і засновання ТУП, один з її основників пише в своїм щоденнику так: "5 вересня /1908/ зішлось і з'їхалося до мене душ двадцять найбільш заінтересованих співробітників, щоб порадитися за "Раду" на 1909 рік /З'їзд ТУП/, з конспіративних причин делегатів названо "співробітниками... Праця по легальних установах, як Просвіти, клуби, редакції газет, захопила всю увагу членів партії /УРДП.С.З./, а на партійну роботу не ставало ні людей, ні часу, та й через Столипінську реакцію політична робота стала неможливою.

Але всі ми почували, що без організації обійтися не можна, що треба хоч вряди-годи з'їхатись, порадитись, щоб одностайно виступати по тих інституціях, в яких кожний з нас працював.

Найвпливовіший член нашої партії І/лья/ Мраг, коли приїздив... з Чернігова, то завжди напосідався на тому, що треба відновити нашу партію, бо в цей час, коли російська інтелігенція майже вся організована в партію, тільки ми, старші українці, живемо без всякої організації, бо й молодь наша згуртована в соціально-демократичну партію і намагається заснувати українські ес-єрівську партію.

Цей аргумент видався мені серйозним, ... і я схилився до того, що нам треба поновити діяльність Демократичної Радикальної партії...

Нарешті постановили ми окликати в осени з'їзд делегатів від наших громад. Ці наче повеселішали, зраділи, що напали на такі щасливу думку.

По ініціативі, памятається, петербурзького делегата, О.Г.Льтоцького, назвали організацію "Товариством Українських Поступовців" в скороченню ТУП.

З того дня зникла Демократично-радикальна партія, а почала існувати Товариство Українських поступовців, котре прожило до революції 1917 року..."

/Свєген Чисаленко: Щоденник /1907-1917/. Львів 1921, стор. 36-37/.

В перших днях революції 1917 р. ТУП, одна з перших організацій проявила ініціативу до суспільно-політичного життя в тім, що випустило від свого імени першу відозву до українського суспільства, в якій закликалося до праці на культурно-національним ґрунті і містилися вимоги до російської революційної демократії, щоб Україні була забезпечена культурно-національна автономія в Російській Федеративній Республіці. Про соціально-економічні вимоги українського трудового народу нічого не згадувалося. Культурно-національну роботу мислилося переводити без державних субсидій, тільки на матеріальні засоби самого українського населення.

В днях 25-26 березня 1917 р. відбувся у Києві з'їзд ТУП, на який прибули делегати від місцевих організацій. З'їзд прийняв такі резолюції:

- 1/ з'їзд українських поступовців признає і буде підтримувати Тимчасовий Уряд;
- 2/ замість старої назви "Товариство українських поступовців" приймає нову, більш відповідну головним основам організації: "Союз українських автономістів-дедералістів";
- 3/ в справі автономії, негайно, всіма силами і засобами утворювати автономію України; вжити всіх заходів, щоб надати їй як найбільшого авторитету, а остаточно санкцію перенести на Установчі збори всієї Росії;

4/ в загальний організаційний статут автономії України внести принцип забезпечення прав національних меншостей. Закінчив свою працю з'їзд закликом до українського організованого громадянства взяти активну участь в майбутньому Українському Національному Конгресі і вислано телеграму Тимчасовому Уряду про те, що Союз УА-Ф буде його підтримувати і доручає в справах Союзу заступство Українському Національному Комітету з Ол. Лотоцьким на чолі.

До Тимчасового Центрального Комітету Союзу було вибрано В.Віднова, Д.Дорошенка /був соціально-демократ, тепер автономіст-федераліст, згодом соціаліст-федераліст і на-решті гетьманець.С.З./, С.Бфремов, Ф.Матушевський, А.Ніковський, В.Прокопович, Ол. Шульгина, і С.Ерастова. Пізніше Комітет /Рада Союзу/ трохи переформувалася і вибрала в початку червня таку президію: С.Бфремов - голова, В.Левонтович і А.Ніковський - заступники, Ф.Матушевський - скарбник і Ольга Андріївська - секретарь."

/Дмитро Дорошенко: Історія України. 1917-1923. Том I. Ужгород 1932, ст. 50-51/.

Ось стільки було зроблено національної праці і так закінчила своє короткотривале життя організація під назвою "Товариство Українських Поступовців".

- - - - -

В Галичині тоді існували: 1/ Українська Радикальна Партія, від 5.X.1890 р., 2/ Українська Соціально-Демократична Партія, від 18.X.1899 р., 3/ Українська Націонал-Демократична Партія, від 27.XII.1899 року.

Р у ш і й н і с и л и .

І. Українське вояцтво.

Перша світова війна в рр. 1914 - 1918, що відбулася з одного боку: союз держав, як Росія, Франція, Англія і Італія /Антанта/ і з другого: союз держав, як Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина і Болгарія/Центральні Держави/, втягла в бій все найздоровіше і найкраще населення цих держав. Російська армія складалася в своїй масі з 95 % селянства, цей самий відсоток відноситься й до українського населення, що було покликано до російської армії.

Це саме селянство, одягнуте в сірі солдатські шинелі відіграло рішачу роль в революції на всім просторі Російської імперії. Завдяки тому, що в перший день революції в Петрограді, з гвардійських полки, екомплектованих з українських селян і старшин стали на бік революції, тим забезпечили успіх революції. Як розвивалася далі революція в Російській був. імперії, не будемо тут аналізувати, але як ця революція розвивалася на Україні про це сказано в іншому місці нашої праці, а тепер зупинимося на участі українських воїнів в революції на Україні.

Дже в перших днях революції українське вояцтво проявило інтерес до подій, як на фронті, так і загімне. Зовсім самостійно українці в ротах, батальйонах, полках і вищих формаціях почали проявляти організованість, відокремлюючи, і відразу почали відділятися в окремі гуртки від решти вояків, що були інших народностей, а зокрема від москалів, або як тоді було поширена назва "нацами". Українців воїнів росквалі в свою чергу називали "хаклами". На фронті і скрізь по Україні вже з перших днів з'явилися українські газети, журнали, брошури і книжки, в яких розяснювалося що таке Україна, що таке Росія, хто такі українці і чого вони хочуть. Гарато місця в цих друках було відведено для історії України. Разом з цим ця сама преса і друки роз'яснювали про політику і організоване партійно-політичне життя, цебто про політичні партії.

Більсько увагою, в скорім часі зісталося "розполітизоване" як казали тоді старшини вищих рангів і генерали. Але українські селянські маси в сірих шинелях, як нояки, у великій мірі завдячують цьому, бо пізнали з того осього: хто вони є, за що воюють і проти кого, що вони українці а не якісь хахли, мужики або малороси. В товариських бесідах і дискусіях вже перед москалями оборонялися, що вони не хахли, тільки українці. Потім почали українські воїни і старшини, нижчих рангів, організовувати свої національні комітети. Коли з'явилися перші розпорядження по війську, про організацію національних військових формацій, то українське вояцтво до того вже було готовим.

Таку скору і широкую освідому працю і організацію українського воєнства треба в першу чергу завдячувати тому, що українська міська і сільська інтелігенція: учители, низше урядиштво, фельшери, кооператори і тп. стали старшими військовим часу, зісталася вірна тому селянському середовищу, з якого вийшла - селянству,

Центром початків організації українського воєнства став Київ, тут утворилися перші українські військові організації /Київське Товариство Українського Військового Клубу ім. гетм. Полуботка/, тут же формувалися й перші українські полки.

Місцеві військові комітети на фронті, в запіллі і далеко від України організували окремі відділи з воєнків українців і ждали своє начальство, щоб їх було відіслано до Києва, але цих прохань нігде не було задоволено, мовляв, щоб не був відкритий фронт для ворога. Крім того переводилася укріплення військових частин в той спосіб, що частини в яких переважала більшість українців, там по праву волі більшості проголошувалося, що така то й такою частина /рота, батальйон, полк і т.д. українськими з додатком імені української історичної особи: Т.Шевченка, Б.Мельницького, П.Полуботка, Залізняка, М.Грушевського тощо/. У випадкові, що частина складалася в переважачій більшості з інших національностей, тоді воєнки українці виділювалися з цієї частини і приділювалися до укріпленої частини, або тої що укріплюється. Цей процес відбувався в піхоті, артилерії, кінноті, флоті і т.д.

Воєнство було свідомим, що війна триває і фронт мусить втриматися. Українська Центральна Рада вживала заходів, щоб фронт на Українському відтинкові був означений за український, підлягав керівництву української команди і фронтові частини поповнювалися українськими воєнством. Але Тимчасовий Уряд ці пропозиції не приймав і так зіставалося аж до цілковитого розвалу фронту, здеморалізованого московськими большевицькими агітаторами і командуванням.

Українське організоване воєнство собі прав здобувало від Московського Тимчасового Уряду і командування поволі але послідовно власною організацією і силою.

Большевицькі обманні гасла, як: Мир без анексій, "Геть війну", "Народам воля", "Земля селянам", "Заводи і фабрики робітникам", "Винтовки штикамі в землю", "Війна палачам - мир хатам", "Влада советам" і т.д., і т.д., зробили деморалізуючий вплив і на укріплені військові частини і в великій мірі здеморалізувалися і час найбільшої потреби проголошували злочинно-шкідливий "нейтралітет".

- - - - -

В квітні і початком травня 1917 р. у Києві, на збірному пункті, зібралося понад три тисячі українців воєнків, які хотіли відіхати на фронт як українська військова частина і під українським прапором. Фронт вже тоді почав розкладатися і з фронту в запіллі появлялося багато дезертирів. Запасові частини неохотно виїздили на фронт, мітингували. Здавалося, що якщо військово командування і Тимчасовий уряд використає бажання цих три тисячі українців воєнків, організує їх в окрему українську частину і відішле на фронт, але засліпленість Тимчасового Уряду і московський шовінізм російської демократії цьому перешкодив. Це були початки до практичного здійснення українського війська. Ці українські воєнки не пішли до загально російських запасових частин і не пішли на фронт. Зісталися в Києві.

До цієї події Центральна Рада зайняла таке становище: а/ Центральна Рада довела до відома військові влади, що організація 3000 воєнків українців під українським прапором, як українська частина, не є ніяким порушенням загального порядку у війську і що таке формування треба дозволити і надалі провадити такі формування в запасових частинах на Україні; б/ що-ж до формування на фронті - то вони повинні проводитися за згодою і дозволом вищих воєнних властей, аби не було нанесено шкоди боєздатності фронту. Але пануюча російська революційна демократія й на це не погодилася і прийняла рішення, щоб цих три тисячі українців воєнків післати на фронт на загальних підставах. У Києві, між українською і російською демократіями, повстало недовір'я і напружені відносини, які все збільшувалися аж до повного розриву.

Як стихійно організовувалося українське вояцтво, хай нам послужать такі приклади:

19 березня ст.ст. 1917 відбулася перша Українська маніфестація в Петербурзі, в якій взяло участь все українське громадянство перебуваюче в Петрограді, понад сто тисяч, більшість якої складали українці вояки російської армії. Російська революційна демократія до цієї події поставилася стримано вороже.

4 квітня ст.ст. 1917 р. Центральна Рада скликала об'єднане засідання президій організацій і установ м. Києва, на яке організовані українці вояки вислали депутатів в досить значній кількості.

6-8 квітня ст.ст. 1917 р. відбувався Всеукраїнський Національний Конгрес у Києві, на цей Конгрес українське вояцтво делегувало своїх депутатів, а до Президію Конгресу були обрані представники вояцтва Авдієнко і Пийдар, від петроградських гвардійських полків, що перші виступили під час революції.

З оголошенням Центральної Ради краввою владою на Україні, далші організаційні процеси українського війська набирали на силі, могутності, упорядкованості організованості.

Організація Першого Українського гетьмана Богдана Хмельницького Полку.

Зібраних 3.000 українців вояків у Києві, підтримала Центральна Рада, але порозуміння з військовою владою і пануючою російською /московською/ демократією не досягнуто, тому з власної волі ці зібрані вояки перевели своє формування і назвали себе "Першим Українським гетьмана Богдана Хмельницького Полком". Старшинський кадр полку був обраний з старшин українців, що зголосилися до полку самі. Тепер українське вояцтво, як реальна сила почала домогатися формального признання зі сторони військових властей міста Києва і Верховного Командування. Заходи з признання на цей раз кінчилися успішно.

В організації полку і в національній роботі серед війська проявили активну діяльність "Київське Товариство Українського Військового Клубу ім. гетьмана Полуботка". Це Товариство домогалася утворення не тільки одного полку, але українських дивізій на фронті і запасових частин для доповнення фронту українськими частинами. Найбільш праці, енергії і часу поклав Г а н /УПСР/ і М і х н о в с ь к и й /УНП/.

Ця перша згода і признання Першого полку Центральної Раді послужила прецедентом на даліше формування українських частин, і для цієї мети визначила В і й с ь к о в у К о м і с і ю для завідування військовими справами. Ця Комісія, як офіційна тепер інституція, взяла провід над організацією українського війська. Її належить організація військових українських в'їздів, фронтових Рад і Військових Комітетів.

З ініціативи і старання Військової Комісії в дні 18-21 травня н.ст. 1917 р. у Києві був скликаний ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'ЇЗД, на якому прибуло понад 700 делегатів, що репрезентували 900.000 революційного українського вояцтва.

З'їзд відкрив Голова Ц.Ради М.Грушевський, а до Президії З'їзду обрано: В.Винниченка /УСДРП/, Письменного /УПСР/, М.Михновського /УНП/ і С.Петлюру /КСДРП/. М.Грушевського обрано почесним головою. Головага голови З'їзду не обрано, пропозиція В.Винниченка, щоб головою С.Петлюра не була прийнята, з тих мотивів, що Петлюра не був військовим.

Цей З'їзд дуже багато прилучився до скріплення революційних досягнень до цього часу, та potwierдив всі ухвали Українського Національного Конгресу у Києві і так само підтримав Центральну Раду та схвалив всі її праці і здобутки. В національно-політичних справах З'їзд прийняв такі ухвали:

"І. В інтересах припинення національних конфліктів на Україні і на фронті, які можуть принести велику шкоду загальній справі революції, в інтересах як найбільшого поєднання і згоди всіх демократичних мас на Україні, Український Військовий З'їзд вважає необхідним випагати від Тимчасового Правительства та Ради Солдатських і Робітничих Депутатів негайного оголошення особливим актом принципів національно-територіальної автономії України, як найкращого забезпечення національно-політичних прав українського народу і всього краю. Першим кроком до реального здійснення цього акту З'їзд вважає необхідним негайне призначення

при Тимчасовому Правительстві Міністра по справах України.

2. Підсумовуючи вимоги Українського Національного Конгресу представленого Українською Центральною Радою Тимчасовому Правительству, на яку ще не одержано відповіди, Український Військовий З'їзд в цій справі вважає необхідним негайно заснування на Україні обласного органу, який би мав працювати разом з представником Центрального Правительства на Україні - Комісаром на всі губернії, заселені українською людиною". /П.Христик, I/ст.51/.

В справі українізації війська прийняв такі результати:

"Вважаючи: а/ що прийнята при старім деспотичнім режимі система формування війська з різних національностей заснована на принципах антидемократичних і зв'язана з цілком зайвими витратами народніх грошей і розбиттям моральних сил національностей; б/ з огляду на те, що потомлені трьома роками війни армії на фронті не мають уже колпашної боевої міцї, що падає дисципліна і дух відпорности, що через те справі оборони загрожує велика небезпека, - Український Військовий З'їзд визнає потрібним якомога швидче взятись до боротьби з упадком духовної і реальної сили армії. Одним з дійсних могутніх засобів до піднесення духа, для зміцнення військових частей в одне суцільне могутнє тіло, З'їзд визнає негайну націоналізацію армії на національно територіальному принципі. Зокрема З'їзд оголошує потребу української армії. В цій справі З'їзд визнає: що в існуючих військових одиницях та військових частинах всі українські воїни, як офіцери так і салдати, повинні бути негайно виділені в окремі частини; в військових одиницях на фронті виділення повинно провадитися поволі, в залежности від тактичних і інших військових обставин, постільки, поскільки це виділення не буде вносити дезорганізації на фронті; що ж до фльоти, то З'їзд вважає, по тим самим мотивам, можливим і необхідним: в Балтійській флоті укомплектувати де-котрі з кораблів виключно командами української національности; що ж до фльоти Чорноморської, то, зважаючи на те, що вона і зараз складається в переважачій більшості з Українців, - поповнювати її надалі виключно Українцями. Одночасно, визнаючи, що всяка війна є справою не народів, а імперіалістичної політики пануючих класів /Розумілися, очевидно, війни між державами за кольснії, ринки і таке инше/, що ці класи в своїх інтересах втягають народи на криваву, братовбивчу війну; визнаючи, що постійне регулярне військо, як засіб панування буржуазних класів не відповідає змаганням народу і робочого класу, та служить тільки для зміцнення такого панування, - Український Військовий З'їзд, закладаючи перші підвалини організованої озброєної сили української демократії, ставить собі найпершим завданням, щоб українська армія після війни стала армією народу /народною міліцією/, щоб єдиною метою її існування і формування була охорона інтересів і прав народу, а не пануючих класів, до якої б нації ці класи не належали". /П.Христик, I/ст. 53, 54, 126/.

Цей самий З'їзд не забувся й про земельне питання, бож майже всі учасники походять з селянських хліборобських мас. По земельному питанню З'їзд ухвалив:

"1.Право власности на землю та підземні багатства в автономній Україні повинно належати виключно цілому народові. Умови розподілення цієї землі між працюючим на ній лєдом має виробити і визначити Український Соїм, на підставі справедливости та рівности всіх лєдєї, що живуть на території України. Разом з тим повинні бути вироблені закони користування лісами, виискування водяних та мінеральних багатств на громадських засадах.

2.До остаточного розв'язання цього питання Тимчасове Правительство повинно негайно припинити всякі акти купівлі та продажу і взагалі передачі землі і лісу з рук до рук і в першу чергу закордонним товариствам та окремим особам, а також урегулювати орендні відносини". /Христик, I/126-127./.

В справі освіти на Україні, З'їзд ухвалив, щоб у всіх урядах, війську та школі була запроваджена українська мова. Всі школи початкові, середні, високі, університети, військові і кінкєрські школи на Україні були негайно українізовані повністю. Практичне переведення цих справ доручується Центральній Раді та Генеральному військовому Комітетові. Грб була вільна і обов'язкова народня школа.

З'їзд визнає Українську Центральну Раду єдиним компетентним органом на Україні рishати всі справи, що стосуються цілої України та її відносин до Тимчасового Правительства і вимагає, аби, з огляду на те, що У.Ц.Рада робить велике державне діло, були асигновані Центральній Раді кошти з державної скарбниці на Українські національні потреби. З'їзд виніс ухвалу подякувати Центральну Раду за всі переведені праці та обіцяв підтримувати всі змагання Ц.Ради до переведення в життя всіх ухвал прийнятих на З'їзді.

Московський підголосок у Києві "Кіевская Місль" про З'їзд тоді писала:

"...поки що в настрою з'їзду помітний піднесений націоналістичний підйом з перевагою радикальних, мілітаристичних тенденцій, але можна сподіватись, що під уміллим проводом досвідченого предсідателя С.Петлюри, з'їзд прийме деяку лагіднішу форму на дальших засіданнях".

Не обійшлося на цій з'їзді й без Московської провокації. Виконавчий Комітет Петроградського Совету Солдатських і Робітничих Депутатів післав телеграму на З'їзд, якою повідомляв, щоб справу творення окремих національних військ було відложено на рішення Всеросійського З'їзду Робітничих і Солдатських Депутатів, який мав би відбутися 14 червня н.ст. 1917 р. в Петрограді. Цю провокацію з'їзд прийняв бурхливим протестом.

На закінчення з'їзд урочисто затвердив недавно сформований "Перший Український імени Богдана Хмельницького Полк і при Центральній Раді створив "Український Військовий Генеральний Комітет" в складі 18 осіб: Винниченка, Луценка, Пількевича, Полозова, Петлюри, Міхновського, Шаповала, ген.Іванова і інших, як державну військову інституцію.

ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'їзд відбувся в Києві, в днях 18-23 червня н.ст. 1917 р., на який прибуло 2.308 умандатованих депутатів, що репрезентували 1.600.000 озброєних українців-воликів. До Президії з'їзду обрано Голову М.Р. М.Грушевського - почесним головою, а і ще таких осіб: Винниченка, Левицького, Сившалку, Петлюру і Гаврилюка. Хоч військовий міністр Тимчасового Правительства А.Керенський і заборонив цей З'їзд, але він наперекір відбувся ще з більшим ентузіазмом і рішучістю. Це була могутня демонстрація української сили, яку вже обмеженнями і навіть заборонами не вдається припинити. Тут почулися могутні голоси протесту і незадоволення до всього російського насильства, яке практикує російська революційна демократія до України. Тут вперше пролунав голос протесту, що "Необхідно цілковито і негайно відділити Україну від Росії".

Після докладного і розважного обмірковання сучасного політичного моменту і справи визвольної, національної боротьби, з'їзд одноголосно прийняв такі рішення:

"Другий Всеукраїнський військовий З'їзд..., обмірковуючи позицію, яку зайняв Центральний Тимчасовий Уряд що до українського народу та Центральної Ради, визнає:

1. Тимчасовий Російський Уряд цілковито не розуміє національних відносин на Україні і не оцінює, як слід, великої організованої та стихійної, пробудженої революційної сили української демократії.

2. Цим нерозумінням і систематичним опором домаганням української демократії Тимчасове Центральне Правительство загострює національні конфлікти на Україні, перешкоджає великій організаційній роботі українського народу і викликає анархістичні настрої серед населення різних національностей, на Україні сущих.

Вважаючи на це, Другий Військовий З'їзд постановляє:

1. Поставити на увагу Тимчасовому Російському Урядові, що коли він дорожить збереженням здобутків революції по всій Росії, а з'окрема спокоєм і планомірною організацією народних мас на Україні, то першим засобом до цього є одміна постанови Уряду в справі домагань, які були представлені йому Центральною Радою, і негайне признание тих домагань.

2. В справі переведення підвалин автономії України в життя, З'їзд вважає необхідним пропонувати Центральній Раді, якомога швидше окликати територіальні збори для порозуміння з національними меншостями і розгляду проекта статуту автономії України"

Продовження.

Микола Андрусак. ПРОБЛЕМА ЗАХІДНИХ ГРАНИЦЬ УКРАЇНИ І МНІ.

/ На тлі діяльності Дослідчого Центру Польських відносин при УТІ /

Про завдання Дослідчого Центру Польських Відносин при УТІ /а/ було з'ясовано у статті "Болячки нашого минулого, сьогочасного і майбутнього", що була розіслана до української преси. Я широко вдячний Хвальним Редакціям, що вже помістили мою статтю в цілості або в скороченні на сторінках своїх часописів, а саме: "Народне Слово", "Гомін України", "Новий Глях", "Український Голос", "Українська Думка", "Україноський Самостійник", "Наш Юліч" і всім тим Редакціям, які в будучині підуть тим самим шляхом. І, зокрема на незвичайну увагу заслуговує Редакція місячника "Україноське Громадське Слово" в Нью-Йорку-Брукліні, що передбачувала мою статтю з "Народнього Слова" із заввагою, яка покривається з нашими інтенціями: "Такі статті, як ця, дуже рідко з'являються в українській пресі; в ній все широко і правдиво сказано. Погоджуємося з думками ВП. Автора і від себе додаємо: пора, хоч і терпке, але правдиве слово сказати тим нашим землякам, що не служать Україні, тільки її ворогам - відійдіть, замовкніть і не шкодте визволенню Соборної України. Справа західних границь завжди була, є і буде актуальною проблемою. Треба студіювати старі історичні, етнографічні і релігійні відносини України і сусідів, а вони дадуть нам переконуючі аргументи, що наші історичні державні границі на заході були такі: ріка Висла, 8 км. на схід від Кракова, верхи Татрів, Крайової Голі аж до міста Галич /біля міста Лученця, тепер Словаччина/, верхи Матри, ріка Тиса з притокою Самш". "УГСлово", чис. 6/30, 1955, стор. 135/.

В такому самому дусі відгукувся скромний науковець, дослідник колишнього повіту Рава Руська і учасник визвольних змагань 1918-19 рр. Др Степан Бохик з Бельгії:

"Тойно недавно дістав "Народне Слово" і тільки сьогодні маю змогу повідомити Вас, що я живо цікавлюся від 35 років в статті згаданими проблемами і темами, а зокрема долею споконвічних Українських Земель помешаних між Сяном, Вислою і Бугом. На Рідних Землях між двома світовими війнами всів я вже був прибирати значну першоджерельну документацію і навіть опрацював монографію Бельзької Землі. Наказав все те залишитись на Рідних Землях, а на скитальщині від 1947 року приходить лш з трудом, переважно з пам'яті відтворювати. Саме тепер переглядаю бельгійські архі-вальні і бібліотечні фонди, вибірую допоміжну документацію тощо. В 1947 році моя праця п.з. "Між молотом і кувалдою або поза межами основних прав людини" на конкурсі Осередку Української Культури і Освіти в Вінніпегу... дістав другу нагороду. Праця до сьогодні не знайшла видавця, хоч вже це і те з неї "повитягали". Майже готовою до друку залишається моя праця: "Про Рава Руський повіт"/судові повіти: Угнів, Рава Руська і Непіріс/, як інформації і припинки до монографії: "Національні відносини Галичини". Праця ця була надіслана до НТШ, а проф. А. Яковлів в цінній рецензії признав, що: "авторові вдалося в накинугі йому рядки виістити надзвичайно цінний матеріал, який складає ряд цікавих нарисів про Рава Руський повіт з огляду географічного, історичного, етнографічного, культурного, конфесійного та соціологічного, що мають значну наукову цінність та збагатять досить бідну дотепер літературу з царини дослідів над минулим і сучасним окремих територіальних одиниць Західної України". Тепер працюю над збірником всього того, що зв'язано з містечком Угновом і околицею, ... В чім могла б проявитися моя співпраця при виготовленні наукових праць зв'язаних з проблемами наведеними в статті "Болячки минулого..." покищо не знаю. На всякий випадок до всіх позначених уступів я маю дещо зібраного і то навіть такого, що віда: нікому досі не вдалося прибирати. Тимуся, що є люди, які здають собі справу, з konieczности шукати границі України подальше на захід від Лінії Керзона, бо я тверджу, що накраша границя Висла - ... Ізку нам усталили "тичасово" на лінії Керзона лш тому, що наші історики, географи, статистики спинилися майже сотню років самі на Вепрі, замість шукати її там, де шукав Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Роман Мстиславич, Лев Данилович.

/а/ Дослідчий Центр Польських відносин - ДПВ, УТІ - Укр. Техніч. Інститут в Нью-Йорку.

На захід від лінії Керзона над нашими найближчими /землями і людьми.Ред./ dokonano нечуваного рабунку, винищення, виселення, потоптання найосновніших прав людини, а наші "політики" вже з тим погодилися. Тим більша Ваша буде заслуга, чим основніше потрафите тепер повести працю над приготування нашої РЕВІНДИКАЦІЇ /підреслення наше.Редакція"УТСлова"/ і основної направи кривди нашого народу на цьому відтинку нашої боротьби за існування".

Навожу цей голос скроєного дослідника, що подав уже цінні матеріали до НТШ в Сарселі, якого керівниця проф.В.Кубійович видав як ІГО - том "Записок НТШ" "Етнографічну карту Південно-Західної України"/Галчина/, Париж 1953, до якої в "Поясненнях" займає песимістичне становище, що "ніколи не повернуться етнічні відносини" з перед 1939 року та potwierджує, що "впливний державний українсько-польський кордон є одночасно різкою етнографічною межею, на захід від якої нема взагалі українців, а на схід нема поляків". В українській пресі появилися прихильні "рецензії" приятелів проф.В.Кубійовича і тільки інж.Сава Зеркаль в "Українському Громадському Слові, чис.12/24/, 1954, стор. 291-5, виказав помилки проф.В.Кубійовича і шкідливість його публікації для української національно-державної справи. З приводу здивовання інж.Зеркаля, чому ця публікація не зустріла крім нього осуду, я вважаю, що хоч автор цих рядків є дійсний член Історично-філософської Секції НТШ і згідно з статутом НТШ повинен одержати своєчасно кожен публікацію НТШ, однак цієї публікації він не одержав. Я випозичив її в Нью-Йоркському НТШ і то без "Пояснень", які, як інформувала мене секретар НТШ, ще не були надіслані, хоч похвальні "рецензенти" цитували в пресі слова проф. В.Кубійовича з його "Пояснення". Проф.В.Кубійович не вислов мені своєї праці мабуть пам'ятаючи мої критичні зауваги у львівському "Ділі", чис.2-3, 1936, до його нарисів "Територія і людинність Українських Земель" /Львів, 1935, де я виказав, що помилкою галчачу 1916 р. було триматися лінії Сягу, ... Крім того я критично поставився до його етнографічних меж на Закарпатті за урядовою статистикою в статті "Кому потрібна така статистика?" /"Голос", Львів, чис.44, 1938/, врешті в своїй рецензії в журналі "Київ" /Філадельфія листопад-грудень 1950, стор.178-180/ на І-ий зшиток "Енциклопедія Українознавства" я спростував хибне твердження Кубійовича про "чисто мадярську слугу з Береговом" на півдні Закарпаття.

З огляду на брак місця я не буду наводити тут далі прихильних голосів про започаткову діяльність і працю ДНПВ, бо це буде предметом іншої статті. Однак на цьому місці мушу зазначити також позитивні впливи, які ДНПВ позначив на наших деяких громадських квітках. Я маю тут на увазі майбутнє скликання в 1956 р. З'їзду кол. студентів Львівських Вишчих Ілків і зв'язане з цим видання пропам'ятної книги про Львів. Ідея видання такої книги про Львів була ідеєю і генезою діяльності ініціаторів колишнього Інституту Дослідів Польських Відносин, який пізніше прийняв назву ДНПВ. На цю тему писав навіть теперішній історик ДНПВ п.д-р Яр.Григевич в статті "В обороні Львова" /"Свобода", ч.44, 1955/. Вшукавши шляхів до започаткування і розвитку своєї науково-дослідної праці на полі Українсько-польських відносин, ініціатори ДНПВ коналися з замірами заложити якийсь комітет, напр. "Коло Львовян", або "Т-во прихильників оборони ЗУЗ" або щось подібного, яка то організація взяла б на себе фінансування видання такої праці про Львів. Однак з бігом часу ініціатори відійшли від цих замірів концентруючи свою увагу на дослідженні пекучих проблем зв'язаних ЗУЗ і українсько-польськими відносинами. ДНПВ незанедав видання праці про сам Львів, але взявся за опрацювання і видання наукової і джерельної праці про ЗУЗ, їх споконвічну столицю Львів і їх нерозривність з Українським материком. Керівникам для скликання З'їзду і видання праці про Львів бажаю успіхів.

Однак не можу промовчати і негативного, що появилася в місячнику "Оборона"/Н.Дж. чис.12, 1955, стор.12-14/, який видає організація "Оборона України". "Болячки нашого минулого, сьогочасного і майбутнього" попали до редакції "Оборони" з такою самою помилкою, як помилково п.Яншин"приїшов з уповноваженням "Оборони" на "Конгрес Американських Українців" і його вілично прийняли і попросили до столу для преси".

Дасиль Челах.

НАША ЛЕМКІВЩИНА.

Знає село Мшана
 Діти є кохана,
 А друга Телява
 Там є її слава.

Знає Зиндранова
 Вона розтягнена,
 Ножна хата нова
 Гарно вибілена.

На сході Маньова
 То своя будова,
 Коло свого міста
 Як гарна невіста.

В Лесенській Посаді
 Їїли колись раді,
 Як люди пригнали
 Людей розгнали.

Близенько Барвінка
 Як з крутого вінка,
 Давні Комарники
 Обидва великі.

Ольшави Ділишні
 Ольшави Грішні,
 На схід Бережниця
 В оусідотві Брушниця.

На південь Чемірне
 Кругом всюди рівне,
 А селянство вірне
 Взірцево прилірне.

Із про Капушани
 Далеко воїм знані,
 В гарній Околиці
 Там лани пшениці.

- - - - -

Ол. Неприцький-Грановський. ІСТОРІЮ НАРОДІВ ПІШЕ МЕЧ.

Можливо, що колись перекують
 Поцерблені мечі в серпи та рала,
 Але мечі й дошні кров ще ллють -
 Блаженних днів веселка не заграла.

Історію народів пише меч.
 Мечем здобуто степ, нові кордони.
 Боронить меч і лодових прав та меж
 Державних. Це він встановлює закони.

Як довго правом буде меч в руках
 Зухвалих і загарбницьких народів,
 Не буде між людьми спокою й згоди.

А прийде час, хоч може по роках, -
 Зневолений народ загарбниками вночі,
 Чи вдень, - нараз мечами виб'є з рук мечі.
 /Із збірки "Іскри віри", том 5./

- - - - -

П. Марченко.

ДУМКА ПРО СУСПІЛЬСТВО.

Суспільство в загальних рисах можна поділити на три головних частини: передову, посередню і кінцеву. Активно творчою є передова частина суспільства. Найбільш чисельна а разом з тим і консервативна є посередня частина, з потягом до незбентаженого спокою і з респектом до старих авторитетів, бо останні її спокою не вирубують. Це так звана інактивна суспільна товща. Для своєї активності потребує взбудження від першої активної частини. Це взбудження спонтанно охоплює її у моменти суспільних зворушень. Тоді вона в своїй більшості без-застереження наслідує передову активно творчу частину не тільки в напрямках її акцій, але й у візнях. Уляжеться зворушення і товщева частина суспільства або повертається психологічно до попередніх устійнень, або перебуває у стані безвиразовости. При такій ситуації вона ставиться упереджено до активної

творчої передової частини з певною дозою обвинувачення її за свої невдачі і негоди.

Товстова частина є працююча і думająca категорія пересічного загалу, але її праця є еґотистично заспокоюча. Так вона задивляється і на активну творчість, а її вигвори чи акції сприймає після переконувачих для себе досвідних аргументів, як візирець для своєї праці і поведінки. Іні вона втягується у орбіту впливу першої активної частини, що після довгого періоду часу, згодом спричинюється до її піднесення на вищий рівень. Доки активна творчість передової частини не заактивізує посередньої, доти остання все буде з неохотою і іґнорацією ставитися до передової частини.

Кінцева частина плентається у хвості попередніх. Вона є ретроградна і одночасно безпринципова. Психологічно екзистенціонально консульна. Її приналежці хапають без розбору все, що пливе повз них, і що в той чи інший спосіб годиться для їх персональної екзистенції, але таке своє застосування прикривають ці приналежці видаванням себе на зовні за авторитети і непомильності, або покликанням на випадки для них і признані тільки ними авторитети, чим замаскують перед друтиями свою безпринципову і безидейну особову екзистенціональність. Іґнорація останньої частини суспільства до всього активно-творчого впливає з її неучтва. Агільність останньої частини часто помилково трактується як активність.

ЯК СКУПЧУЄТЬСЯ В АМЕРИЦІ ЗЕМЕЛЬНА ВЛАСНІСТЬ.

В 1940 - ім році було в Сполучених Державах 6,097.000 фарм і одна фарма займала пересічно 174 акри /Примітка: 1 акр рівний 0,3704 десятини, 1 гектар рівний 0,9153 дес. Редакція/ землі. Наступний перепис, 1950 року, нарахував їх 5,384.000. Протягом десяти літ "зникло" більш, як 700.000 американських фарм, та зате пересічна величина тих, що залишилися, зросла до 210 акрів.

В земельнім господарстві іде та сама концентрація капіталу, що й у промисловості. Велике підприємство перемагає мале. В Каліфорнії і в Тексасі переважають вже такі великі маєтки, що їх ледви можна назвати фармами. Це наче земельні фабрики і здебільша є вони власністю капіталістичних корпорацій. Є такі й деінде на Заході і на Півдні і залічуються до "великого бізнесу".

Писав торік Wall Street Journal, що "навчання господарювати на землі вже в Америці не можна; що в землеробстві тепер головне, то наука і уміле управління". Як приклад газета описує Дельта-Пайн фарму в Скот /Mississippi/. Власником є текстильна фірма, завідує особа "земельна компанія". Дельта-Пайн займає 38.000 акрів /14.075 десятин.Ред./ землі і складається з 14 плантацій. "194 трактори обробляють родючі лани - 11.306 акрів під бавовною, 3.250 акрів кукуризи, 1.000 акрів соя-фасолі, 1.184 акрів риса, 329 акрів маєрни і 55 акрів пшениці. Трактори і літаки засівають 1.107 акрів рисом. Понад рікою Mississippi 5.000 акрів пасовища і на ній пасеться три тисячі худоби". Фарма цілком механізована і працює на ній 1.200 робітників. Живуть вони, з родинами, в хатках, що є власністю компанії, і купують в компаніїнімі місті в компаніїніх крамницях. Компанія утримує в своїх крамницях низькі ціни і таким чином може платити робітникам низьку плату.

Як велика земельна власність дає себе знати в економії краю, показують цифри подані недавно в Business Week /1955, 14 травня/: цілу четвертину продаваних в краю продуктів землеробства постачають 2 проценти землевласників, тобто ті найбільші; 9 % дає на ринок більш ніж половину того, що продається.

Очевидно велика більшість американських фарм це все ще невеликі підприємства, так звані сімейні фарми, що вистачають на утримання родини. Поки що земельне господарство ще не всюди дає таку норму прибутку; щоб притягати великий капітал. Але весь економічний розвиток невагуче іде до того, що земельна власність буде все більше скупчуватися в великих руках.

Діє та сама сила, що спричиняє концентрацію капіталу в фабричній промисловості, - механізація продукції. Лише більших продуцентів може стати на всі потрібні машини. Лише найбільші можуть цілком використати раз-у-раз поліпшувану технологію. Чим краще

механізована ферма, тим більше продуктує і тим меншим коштам. Маленький фермер мусить з поля зійти.

З поступінною механізацією зростає продуктивність працюючих на фермах робітників. Рахують, що від 1939 року до 1953-го вона зросла на 68 процентів. Мрою механізації може бути число людей, що їх на фермах замінили машини. В 1939 році працювало в американським земельнім господарстві близько 10 мільйонів найманих робітників, в 1953 не цілком 7 мільйонів.

В останніх роках можна зауважити ще таке явище. Колишні землевласники, що самі не господарили, віддавали свою землю в оренду. Тепер таких "заспаних фермерів" багато більше; в земельнім господарстві інвестують гроші банки, асераційні компанії, церкви, школи, місські капіталісти. Але все частіше вони не здають своїх ферм в оренду фермерам-чужинцям, а віддають їх в завідування спеціальних менеджерських компаній. Є, наприклад, в Сейнт Луїс така "Агрикультурна Служба", що завідує якою тисячою ферм в 18 штатах. Укупі вони займають 280.000 акрів /103,712 десятин.Ред./ і є між ними ферми всякого роду: від п'яти-акрової для плекання грибів в печері до 20.000 акрової плантації бавовни. Розуміється, така компанія має своїх ґрунтознавців, агрономів, комісіонерів, продавців, може добре використати і машини і людську роботу силу, і всіма способами зменшити кошти продукції.

В своїм червневім числі відомий "бізнесовий" місячник "Фортуна" дав дуже повчаючу статтю про механізацію американського земельного господарства. Ніж інші говорять про те, як з введенням машин зросла продуктивність робітника на фермі. Рахує, що в 1930 році продукція 100 бушлів кукуризи вимагала 127 години праці одного чоловіка, тепер досить 34 години. Продукція 100 бушлів пшениці в 1930 році 70 годин, тепер 26. Продукція 100 бушлів картоплі вимагає тепер 27 годин замість 63, як двадцять-п'ять літ тому. На наступних двадцять-п'ять років "Фортуна" передбачає таке:

"Протягом найближчих 25 літ... землеробська продукція Сполучених Держав зростає з 34,7 білльйона доларів вартості до 48,2 білльйона /в доларах теперішньої вартості/, або на 39 процентів. Проте кількість ферм зійде з 5,200.000 до 4,300.000, і фермерського населення зменшиться з 22,000.000 до 17,000.000. Іншими словами, можна сподіватися, що протягом півстоліття, від 1930 року до 1950 року, продукція американських ферм більш як подвоїться, тоді як людей на фермах убуде майже на половину".

/"Оборона", Рік 2, чис. I, 1955/.

ПРОБЛЕМИ ЖИТТЯ НА ФЕРМІ

Кожна новоутворена родина має свої проблеми, незалежно від того, чи вона живе на фермі чи в місті. Але проблеми молодих подруж на фермі часом далеко складніші.

До такого висновку прийшла Сільсько-господарська Експериментальна станція штату Огайо, перевіривши спеціальні студії з цього питання. Було обслідувано 150 фермерських родин, одружених не більше як чотирі роки. Кожні чотирі з десятих обслідуваних молодих фермерів не були підготовані до життя та праці на фермі. З цього виходить, що багато родин мусить спільно пристосовуватись до нового соціального та фізичного укладу життя в додаток до звичайного для молодих родин завдання - навчитись провадити господарство та виховувати дітей.

На питання "Чи вам подобається життя на фермі?" більшість фермерів відповідала, що так, їм подобається, і подали причини того, що вони розуміють, які переваги має життя на фермі. Вони переконані, що здорова атмосфера на фермах створює прекрасні умови для виховання дітей, особливо тому, що на фермі родина має змогу бути разом більше, ніж у місті. Крім того, життя на фермі дає їм більше певності за добробут родини. Витрати на фермі менші і не треба журитись за харчі і страх перед майливістю депресії не так великий. Це почуття забезпечення разом із близькістю до природи робить життя на фермі особливо принадним.

Звичайно фінансовий стан грає головну роль в житті молодих фермерських родин. Не зважаючи на деяку допомогу від батьків, питання родинної економіки домінує в родині.

ні протягом перших років самотієвого родинного життя. Прибутки нерегулярні і дуже часто недостатні для нормального подружнього життя. Необхідність робити позички на купівлю фермерського реманенту, авта, меблів, а часто і самої фарми, турбують молодих господарів. Щоб допомогти родині виїти з цього важкого становища, жінка фермера часто припущена гукати якоїсь праці поза фермою.

Всі ці труднощі часом припущують фермерів кинути думку про господарювання на фермі. Ніля одної третини всіх обслідуваних фермерських родин висловились, що вони мають намір кинути фарму, але більшість проте, щінно вкоренилась, задоволені наслідками своєї праці і вважають, що вони мають кращі перспективи на майбутнє, ніж люди, які розпочали якийсь бізнес у місті. І здебільшого молода дружина такого фермера ділиться з ним його амбіціями, його надією на краще майбутнє і його працею.

/Загальна Рада.30.VI.1955/

- - - - -

О.Треніверсарі.

Д Е Ш О З М И Н У Л О Г О

"Ви можете пригадати з ваших книжок по історії, що одніи із багатьох приводів, які зрештою викликали Реформацію /1/, було глибоке обурення, спричинене кампанією сильно форсированого продажу індульгенцій/2/, за поміччю котрого банковий дім Фуггерів /3/ пробував розскути накопичені у нього запас індульгенцій. Такі індульгенції не представляли жадної новизни. Вони вже продавались від днів перших христососців у одинадцятому столітті. Але 18 квітня 1506 року папа Юлій II поклав кутовий камінь під нову базиліку св. Петра, яка мала замінити стару будову, збудовану папою Сільвестром I раніше в четвертому віці над могилою першого зі своїх попередників. Стара базиліка перебувала в такому жалюгідному стані, що до репарації, що вже пів століття перед тим папа Ніколас V наказав флорентійському архітектові Роселіні виготовити плани для нової будови. Та раніш ніж почалося будівництво турів папа умер і впродовж наступних п'ятидесяти років зовсім нічого не робилося, бо папська скарбниця була порожня.

Потім Юлій II, інший могутній будівничий перед Господом, і який між багатьма іншими речами є респонсбельний за племінні Ватиканський Музей, посилав за великим Браманте і наказав йому ревізувати старі плани Роселіні, щоб пристосувати їх до сучасності... Він зрештою був призначений генеральним керівником всіх папських будівельних операцій в Римі. Юлій II, який став папою у 1503 році унаслідкував його від свого попередника, Олександра VI, дав йому відновити роботи над новою церквою св.Петра і закінчити працю, як можна скорше. Браманте відповів, що він дуже захоплений зробити так. Нехай тільки йому дадуть гроші і, його Святість побачить як літає мальта. Його Святість порадився зі своїми банкірами. Вони в свою чергу поінформували його, що він є зруйнований... Після Броджів /Олександр VI належав до цієї знаночної еспанської родини/ навіть кредит для Святої Столиці упервався. І от у злу годину для Церкви було вирішено віданкати скарбницю продажем індульгенцій, вартістю в кілька мільйонів доларів.

То стало початком найбільш чудернацької торговельної спекуляції у цілій історії Церкви. Оскільки пропозиція німцям, призначення до послуги, вважалась зв'язаною з найменшим ризиком відпору, то було вирішено зконцентрувати всі зусилля на їх нещасній країні. Фуггери для свого добре відомого банкового дому в Ансбурзі /ті, що збогатили мову словом талер або "долар"/ одержали концесію на розповсюдження індульгенцій по всіх німецьких володіннях, а вони своєю чергу призначили певного домініканця на прізвище Тетцель організувати їм торговельну компанію. Він виявив себе людиною уяви і підприємства. Далеко-широко підлеглі йому працювали, пропонуючи відпущення гріхів у висоті шість гільденів /4/ за порівняний легкий гріх поліганії, вісім гільденів за вбивство, дев'ять гільденів за богозневагу і тому подібне, і т.д., відповідно до природи гріха, що був зроблений, або що мав бути зроблений у якийсь незначний момент у близькій чи віддаленій будучині.

Палке обурення, викликане такою безсоромною експлуатацією людських побоювань і легковірностей було одною із головних причин вибуху Реформації. Однак Рим, який цілковито не розумів правдивої природи цієї духовної революції, розглядаючи її за якусь

непристойну оварку між двома конкуруючими чинами ченців, кожний з них волив всі прибутки про себе, - Рим навіть не потурбувався прочитати жести варування, що надходили з багатьох північних століть. Багаті бо жива золотих дукатів були вислідом праці брата Тетцеля, а Бранте зрештою дістав змогу відновити роботи над будівництвом найбільшої катедралі "Християнства". (The Arts Written and Illustrated by Hendrik Willem Van Loon. Simon and Schuster. New York, 1937).

- /1/ Реформація - релігійна революція в лоні Римо-Католицької Церкви, в наслідок котрої утворилися Протестанські Церкви. Попередниками Реформації були в Англії Віклеф, в Чехії Ян Гус. Головними продовжувцями і духовними керівниками реформації були в Німеччині Мартин Лютер, у Швейцарії Кальвін і Цвінглі. Загального видявлення себе Реформація набула після цілковитого розходження католиків і протестантів на церковнім соборі в Тріденту 1545 року. Реформація розширилася відносно з великою швидкістю в країнах Північної і Середньої Європи.
- /2/ Індульгенція - має кілька значінь: поблагливість, потурання, терпимість, толерування. В Римо-Католицькій Церкві індульгенція означає прощення чи прощення гріхів. Римо-кат. церква широко практикувала в минулому продаж індульгенцій на всякий гріх в задежности від бажання і грошової спроможности покупця.
- /3/ Гуттери - родина впливових австрійських банкірів XV-XVII вв.; кредитори європейських володарів, зокрема єспанських королів і Ватикану.
- /4/ Гульден - золота монета в Голандії, а давніше і в Австрії.

Католицька Протиреформація взялася рішуче й безоглядно за подавлення й винищення реформації, використовуючи в країнах Середньої Європи збройні сили та урядовий державний владний апарат німецьких цісарів, загорілих католиків, та послуговуючись спеціально організованою для цього протиреформаційною інквізицією. В інших католицьких країнах Реформація ліквідувалася державними владами дотичних країн, які в справах віри без жадного заперечення віддавали себе до розпоряджості Протиреформаційній інквізиції. Круталі акції Протиреформації спричинилися до виникнення Тридцятилітньої війни між протестантами і католиками в Середній Європі /1618-1648/. Ця війна провадилася в жорстоких формах з боку католиків і привела до цілковитої господарської і культурної руїни країн Середньої Європи, їх вилучення та страти деякими народами своєї державної, національної, соціальної і культурної незалежности. До загибелі прийшло через повне вичерпання воюючих сторін, як на людях так і на засобах ведення війни. Не було вже сил і сил воювати. Напр. Чехія і Моравія в наслідок релігійної війни зредувала населення на шість-сот тисяч.

Фердинанд II, німецький цісар, один з керівників збройного й гвалтовного подавлення Реформації так висловився про своє становище в релігійній війні: "Краще я буду цісарем над пустинями, ніж над дисидентами протестантами". Цим так само без обиняків було дано для католиків, що боролися проти реформації насвітлення ціли і методи боротьби та директива поведінки з есентуально переможеними протестантами, не зупинятися над їх винищенням, переслідуванням і тортурами над ними. Перемоги католиків допроваджувалися мордуванням та масовим винищенням переможених.

Терор карою на горло над чеськими і німецькими дисидентами в Чехії, вирізаня протестанського міста Магдебургу, католицькими військами генерала Тіля, Бартоломєєвська Різанина, вчинена королівським ренегатом - католицькою Катериною Медичі і т.д.

В Італії, Єспанії, Франції, Чехії, на Словаччині і в деяких інших країнах з малою територіяльною просторовістю Реформація була придушена спеціальною Протиреформаційною інквізицією. Пролилося море крові, переводилися жахливі тортурування й вимордування, відбулися процеси руїни, вилучення й моральної дегенерації; людські сльози текли річками, людські муки й страждання пересягали межі болю і все це за ради того, ніби, щоб собор св. Петра в Римі був вибудований і совав у глоріяльній славі Того, Хто народився на землі для засвячення до Любови одної людини до другої.

Всенародня революція в Аргентині сталася в 1816 році, тоді Аргентина позбавилася іспанської державної опіки, проголосила свою суверенність як Аргентинська республіка. Від цього часу в Аргентині багато пролилося крові в революційних заворушеннях і в пучах, коли йшло питання про захоплення державної влади однією людиною, або якимось ком-плотом чинилось суспільним промарком.

Те, що сталося в Аргентині в місяці червні 1955 р. неможна назвати ні революцією, ні пучом, тут йшло /та ще й не помилулося/ про намагання подиктувати старі і середно-вічні способи панування римо-католицької церковної ієрархії над народом в Аргентинській республіці. Всі способи боротьби в державі, коли вони йдуть під гаслами визволення, свободи і поступу є революційні. В чергневих подіях в Аргентині цих моментів не було, тому ці намагання церковних кіл і релігійних фанатиків, деяких військових, треба трактувати як дію контрреволюційною.

І. Про А р г е н т и н у.

Аргентина є республікою в Південній Америці, займає площу в розмірі 2,797.100 квадратних кілометрів /ЗЛА займають площу 8,000.000 кв.км./ на якій в 1946 р. жило 14,500.000 населення /тепер вже біля 18 мільйонів/, що становить біля 6,5 осіб на 1 кв.км. /на Україні пересічно біля 75 осіб на 1 кв.км./. В порівнянні з густиотою населення Європи, Аргентина рідко заселена і на довгі роки може служити багатьом для поселення. Колишню цю країну заселяли Індіанці, але християни, римо-католицької віри, культуртрегери, довели до того, що старих автохтонів індіанців залишилося всього біля 100.000 душ. Теперішнє населення Аргентини складається з іспанців, які в 1792 р. прибули сюди як колонізатори, за ними прибували італійці, французи, англійці, німці і кінцем XIX століття славяни. Є тут і негри, яких з Африки завезли, як своїх рабів, ті народи, що провадили експлоатацію Аргентини для своєї нахили. Пануючою мовою є іспанська, пануючою релігією /93 %/ є римо-католицька.

Українців в Аргентині тепер живе біля сто тисяч, все це емігранти, що прибували сюди на заробітки, до кінця першої світової війни, а після того вже ті, що примусово змушені шукати собі нову країну поселення, - це українські патріоти що боролися за Українську державність, це ті, яких вороги перемогли, цими ворогами України і Українського народу були і є: Росіяни, Польки, Угри і інші.

Аргентина є країною хліборобською, вивозить пшеницю, кукурузу, льон, рогату худобу та інші с.-г. продукти, крім цього тут багато міських мінералів і нафти, які тут здобуваються в невеликій кількості і тому їх експорт незначний.

В останні десятиліття в Аргентині утворилися окремі великі індустріальні осередки, які, покинувши, не встали задовольнити навіть потреб своєї країни. В великих містах і промислових осередках повстала робітничая класа, організована в свої професійні і політичні організації. В сучасну пору в Аргентині знаходяться всі суспільні верстви і прошарки, які репрезентовані відповідними ідеологічно-політичними течіями /партіями/. Найчисельніша класа є селянська і як скрізь, так і тут найменше організована, другою по величині є класа робітничая, яка є організована в свої професійні і політичні середовища, потім маєтні верстви, міщанство і римо-католицьке духовенство.

Столицею Аргентини є три мільйонове місто Буенос - Аїрес. З більших портових і промислових міст треба відмітити такі: Ляплатя, Мар-дель-Плата, Багія-Бланка, Мівіль-цой, Розаріо, Парана, Санта-Фе, Корієнтез, Тукуман, Сантьяго-дель-Естеро, Мендоза.

По клімату, рослинності і звіринництву Аргентина поділяється на три частини: північну - дуже теплу, середню - помірно теплу і південну - холодну.

2. Про в л а д у і П е р о н а.

Державною формою Аргентина є республікою. Законодавча влада знаходиться в Сенаті

та Палаті Депутатів /Парламент/, які вибираються загальним народним демократичним голосуванням. Виконавча влада в руках президента і його уряду. Держава поділена на 14 провінцій /губерній/, які управляються губернаторами, вибраними загальним народним демократичним голосуванням.

Палата Депутатів виробляє всі закони, які потім йдуть на схвалення до Сенату. Прийнятий законопроект набуває сили закону.

24 лютого 1946 р. в Аргентині відбулися вибори Президента республіки, на яких переможцем вийшов Хуан-Домінго-Перон, з того часу і дотепер він цю владу тримає. Перона на кандидатуру президента виставили дві політичні партії: Трудова, очолювана самим Пероном і Радикальна /та частина Радикальної партії/, що перед виборами відкололася від єдиної Радикальної партії, очолюваною Хосе-Тамбуріні і Моска/. Другим кандидатом був лідер Радикальної партії Хосе-Тамбуріні, якого виставили такі партії: Радикальна /частина/, Демократичний Союз, Консервативна партія і віддали свої голоси комуністи.

Перон одержав 1,202.187 голосів, Тамбуріні - 1,023.938 голосів. В голосуванні прийняло участь 90 % населення, управненого до голосування.

Як в Сенаті, так і в Палаті Депутатів Перон мав за собою більшість а також мав підтримку у військових колах. На місці тут згадати, що в останньому уряді перед виборами, Перон був віцепрезидентом і військовим міністром.

Виступаючи кандидатом в президенти, Перон обіцяв виборцям перевести в життя соціальні поліпшення робітництва і службовців та бідним і малоземельцям. проширкам селянства перевести в їх користь земельну реформу, наділивши їх землею.

Ставши президентом Перон почав послідовно і твердо переводити в життя свої обіцянки і він їх виконав. Цим Перон здобув в найширших селянських, робітничих і інтелігентських масах підтримку і популярність.

Після виборів в президента Перона, частина Радикальної партії, що підтримувала Перона, перестала існувати, більшість її членів влилося в Трудову партію Перона, а решта пішла до інших партій. У владі формально залишилася одна партія Перона, інші партії були терпимі, як: опозиційні, без впливу на державну владу, а деякі були заборонені, як напр. комуністична. При такому стані керування державою, при якому керує одна партія і її лідер, називається диктатурою. В Аргентині панує диктатура Перона.

У внутрішньо політичній розгрі провадять боротьбу за владу в Аргентині такі три складники чи комплекси: церква, армія і трудове населення /робітництво, урядовці і селяни/. Тому, що населення є римо-католицької віри, а римо-католицька церква є державною церквою, тож її духовенство, установи і організації знаходяться в привілейованім становищі над всіма іншими. По закону президентом може бути тільки католик, Перон був римо-католиком. Через це саме:

1. Величезні церковні і монастирські земельні латифундії не платили ніяких податків.
2. Римо-кат. Церква від держави одержувала для своїх єпископів і священників платню.
3. Вся вихова і освіта знаходилася під впливом римо-кат. Церкви; виховниками, учителями в установах і школах, а також професорами у високих школах були римо-католики, а в тім римо-кат. священство.

4. Їх треба зазначити одну не маловажну корисну подію для римо-кат. Церкви:

"При участі 20.000 прочан проголосив Перон "ностра сенгора ді Лухан", аргентинську національну святу, яка скоро після визволення країни з-під еспанського панування мала охоронити її від нападів англійської флотії, як "г е н е р а л і с с и м а" армії. Цю символічну верховнокомандувачку, що єднає армію і церкву, провадиться на чолі списа офіцерів, і вона навіть дістає належну її чинові платню, яка на церкву". /Ю.Федчук - Аргентина. Німеччина, 1947, стор. 21/. йде

З цих матеріальних вигод римо-кат. церкви і її впливу на все життя в країні, конституємо, що формальну владу в державі мали світські римо-кат. діячі, а фактичну владу мали духовні римо-кат. діячі /Церква/. Перон змушений був погоджуватися зі всіма бажаннями і інтенціями р-к. церкви в Аргентині і інспіраціями з Ватикану.

Перон - президент і диктатор, що походить з трудової класи, який розумів життя цих клас, залишився вірним своїй трудовій класі і займаючи таке високе становище, перевів в життя великого значення соціальні законодавства в користь трудових клас.

Соціальні законодавства в Аргентині подібні до європейських держав /Німеччини, Австрії, Франції, Бельгії і інших/: робітництво і службовці доживши віку 60 років дістають пенсію від держави, користуються державною допомогою під час безробіття, під час хвороби дістають від держави допомогу лікарями, ліками і лічення в шпиталях, під час хвороби, інвалідства тощо як самі робітники так і їх родини дістають від держави забезпечення. З частково переведеної земельної реформи бідні і безземельні селяни дістали землю.

На такі державні реформи потрібні великі фінансові засоби. Ці засоби складало робітництво, селянство, урядиштво, працеданці. В цих платників не раз повставали закиди на адресу уряду і Перона: чому великі земельні латифундії, підприємства, установи і духовенство не платить ніяких державі податків/римо-кат. Церкви/?

Для поширення індустрії держава також потребує капіталів і мусить їх позичати.

Перон тут показав себе патріотом, державником і виразником трудового населення Аргентини. Для будування в державі потрібні грошові ресурси: їх можна одержати або з позичок від інших держав, або від власного населення /позичками і податками/. Перон рішився на останнє.

3. Державні заходи і проти державна акція.

20 травня 1955 р. Палата Депутатів /Парламент/ прийняв проєкт закону про відлучення римо-кат. Церкви від держави, цим самим Церква позбавлена привілейованого становища в державі. Церква має платити податки, багато духовних осіб звільнено з професури і учительства в школах. Вплив церкви на державне життя відстранено. Голосовання над цим законопроєктом відбулося після дво-денній гарячій дебаті з таким вислідком: 121 голосів за законопроєкт і 12 голосів проти. На цього самого дня Церква організувала проти-урядові демонстрації, прихильники Перона /головним чином робітництво/ відповіло контр-демонстрацією. Провідниками католицької демонстрації, як потім стверджено, були високі церковні представники, формально під веденням радикального посла фр. Раба-ня /опозиційна партія до режиму Перона/, в цій демонстрації приймали участь і комуністи /не тому, щоб допомогти церковним провідникам, тільки з метою провокації/. Крба, організована церквою /Католицькою Акцією/ пішла до Капітолю /де засідав парламент/ з криками: "Аргентина католицька!", "Хай живе Христос - Король!" і т.д. Поліція цю демонстрацію розігнала, арештувавши декілька священників і студентів. Подібні демонстрації були організовані в багатьох містах в Аргентині.

28 травня знову були організовані проти урядові демонстрації, які зліквідовані урядовим апаратом і про-урядовими контр-демонстраціями.

11 червня, після богослужби святкування Божого Тіла, сотисячна маса пішла в демонстрацію, оточила Капітолю і урядові будинки вивісила ватиканські прапори, домагалася відкликання закону, прийнятого 20.V., повибивала вікна в урядових будовах та наробила великі шкоди.

12 червня в Буенос-Айрес відбулася п р о - урядова демонстрація, в якій організовано прийняло участь робітництво, урядиштво, деяко студентства, деякі партії, які підтримують Перона. Демонстрації відбулися проти римо-кат. духовенства та їх провідників на площах перед архієпископського палацу і катедрального собору. Демонстранти повибивали вікна в палаці, соборі і деяких церквах та вивісило державний прапор.

З огляду на такий стан, щоб подібні акції не повторювалися, уряд перевів арешти багатьох священників, які були заціоджені в організації демонстрації.

Уряд проголосив, що на церковні маєтки наложено податок, який щироє річно 14, 500, 000 пезо, що воі підприємства приналежні до церкви також оподатковується, крім того ще деякі вжито заходи щоб поменшити впливи Церкви на державне і політичне життя.

"Генерали христової армії" /кардинал, єпископи/ посиляли протидержавну акцію, яка почала набирати горожанського неспокою і заклоту, вжито урядових заходів проти ініціаторів заколоту, якими, на думку уряду, були вищі р-к. провідники.

14 червня Уряд Аргентини видав декрет, яким усуває з урядування з р-кат. церковної адміністрації помічного єпископа Мануеля Тото та адміністратора дієцезії єпископа

Рамона Пабльо Нова і під ескортою відправляє їх літаками до Ватикану. Цього ж самого дня були переведені арешти деяких священників р-кат. в столиці і провінційних містах.

15 червня до Ватикану прибули видалені з Аргентини єпископи. Пала Пій XII цього самого дня відлучив /екскомунікував/ від римо-католицької Церкви Президента Перона і тих, що підтримували Перона. Зміст екскомунікації звучить так /переклад зі словацької мови, з газети "Братство"/:

"Понеже в минулих днях в республіці Аргентинській були права Церкви багатьма способами порушені а щодо церковних осіб було переведено насильство; даліше, що деякі люди відважилися підняти руки на особу Мануеля Тато, єпископа з Авальону, ординарного єпископа і генерального вікарія архієпископства в Буенос-Айрес, а також перешкодили Йому виконання Його уряду і вислали Його з Аргентини, святійша конкistorська Конгрегація виглошує і нагадує: що всі ті, котрі допустилися таких злочинів, цебто ті, хто дав розпорядок, аби ті злочини були переведені, без уваги на титул, який має, а також всі співучасники, а також всі ті, що були наведені до цих злочинів - злочини які не могли б бути переведені без їх участі - погнали екскомунікації в найширшому розумінню та переслідуються всіма карами після своїх злочинів, як предписують наїсвятіші закони. Адедато П'овані, Кардінал".

16 червня деякі генерали і офіцери, що стали по стороні Церкви р-к.з частиною морської і літунської флотії обстріляли вогнепальною зброєю і киданнями з літаків бомб, палац президента і урядові будови. Малося на меті несподіваною акцією забити президента і в цім заколоті скинути уряд і поставити новий. Але всі частини армії, флотії і літенства /окрім тих виступилих з пучом/ зісталися вірні Перонові і Його урядові. Неспокоеві були урядовими заходами ліквідовані, заколотники, під керівництвом адмірала Олівері втекли до Уругваю і там попросили азилю, боїлові одиниці з флотії і літенства звернені Аргентині. Влада опанувала ситуацію і за кілька днів в державі настало нормальне життя. Організоване робітництво, урядництво і міщане осталися вірні Перонові.

Урядові розслідування довели, що в цих заколотах приймали участь і місцеві комуністи, яких було завдання: робити найбільш бешкетів і безпорядків, палення церков, зневаження в церквах, нищення деяких церковних реліквій тощо було діло рук комуністів. Урядові джерела подають, що в цей день 156 осіб забито і 846 осіб поранено.

17 червня Перон проговорив до народу, в своїй промові він обвинувачував учасників і ініціаторів заколоту. В своїй промові Перон сказав:

"Найбільш обурює те, що обстрілювано безцільно просто народ, ніби та лют скерована не нас, воєнків, що маємо повинність воювати, але на громадян, що заповнювали вулиці нашого міста" На адресу війська сказав: "Ці воєнки, що билися сьогодні за аргентинський народ, справжні воєнки. Ті ж, що отримали на народ - зрадники і паскуди... Скільки разів вони повстанатимуть, кожного разу матимуть все твердішу і смислившу лекцію, як на те заслуговують зрадники і підлі боягузи"...

Своє і урядове настаннення в справах релігії висловив так:

"Релігійна справа: Ми не боремося проти релігії, і про це сповістили з самого початку. Ми лише хочемо, щоб народ сам вирішив справу організації в середині держави. Є багато таких, які хочуть, щоб Церква була незалежна від держави; інші хочуть щоб Церква була в державі, як тепер... Ми хочемо забезпечити цілковиту свободу і закон. Священники і ченці, які брали участь в цім заколоті, не гідні цього звання, як і ми були б не гідні бути в уряді, коли б не знали висотачальної справедливості для забезпечення свободи сумління, що її стверджує наша конституція..."

На адресу комуністів Перон сказав: "Ошуканці-дурисвіти використовують хаос, що приходить після боротьби, щоб ловити рибу в каламутній воді. Уряд висловлює свій жал з приводу експесів, що сталися вчора і осуджує їх, що вчинили комуністичні елементи в різних пунктах міста, використовуючи нагоду бою з ворогобинками. Засуджую ці експеси, в яких зневажено навіть церкви, реліквії, деякі з надзвичайних і славних пам'яток нашого історичного скарбу".

На адресу католиків Перон сказав: "Я тисячу разів говорив, що я - католик. Ми не нападаємо на релігію, але нападаємо на насильство, що хотіло б заступити рішення в урнах. Ми хочемо, щоб цю релігію шановано, як ми шануємо всі інші релігії,

не в наслідок насильства, а в наслідок переконання; не боротьбою, а рішенням народу. Чому ж не підждати виборів, щоб знати, чого триматися? Коли б після виборів уряд вирішив протилежне тому, що вирішив народ, от тоді треба було б битися з урядом."

Ось так з'ясував ці події Перон.

Боротьба рипіо-кат. Церкви з владою Перона, чи іншою демократичною державною владою потриває дошче. Якщо імператори, королі і князі летіли зі своїх тронів безпопотно, якщо великовласники, магнати, шляхта втікали за межі своєї країни доживати свого віку в спокою, то не слідче нехтувати змагання до влади рипіо-кат. Церкви в Аргентині, чи там де є якісь надії досягнути влади над народом чи державою. Не маємо наміру застановитися над проблемою влади в Аргентині, але переконані, що боротьба там потриває завзята і довга. До Перона, як диктатора, себто узурпатора влади, не маємо сантиментів, але заслуговує на признание Перон як президент, за переведені соціальні законодавства на користь трудового населення країни. До всіх тих консервативних і реакційних комплексів, партій і осіб, що намагаються захопити владу в свої руки для реставрації середньовічних, антинародних і антилюдських порядків /режимів/ абсолютна наша негачія.

4. Порівняння і висновки /Схематично/.

В давнину, коли народи були несвідомі свого життя, безпросвітні, неграмотні і безправні народами керували духовні представники якогось віроісповідання: особи або касты. З часом в народ прсникала грамотність, освіта і свідомість людини свого я. До керування народними справами і державними почали приходити помаху цивільні особи, з яких треба вважати тих, що тримали меч в руках - воїни. З цих воїнів, з благословення духовної влади з'явилися князі, королі і імператори, котрі ділили свою владу зі своїми зверхниками - духовними. В теперішній час влада перебуває в руках представництва від народу /демократія/, або в руках узурпаторів - диктаторів. В обох випадках до влади приходять ті чи ті через організовані суспільно-політичні партії. Форми влади монархічна чи республіканська не завжди покриваються з її змістом, тому є так, що в монархіях більше демократії і народньої свободи /Англія, Бельгія, Іспанія, Норвегія, Данія, Голандія/, як наприклад в республіках /СССР, Югтай, Польща, Румунія, Угорщина, Чехо-Словаччина, Юго-Славія, Східня Німеччина/. Існування будь якої державності тепер немислиме без ідеологічних соціально-політичних організацій суспільства - партій.

В деяких державах вплив церкви чи релігійних громад зовсім зник, але в деяких: малокультурних, з малою грамотністю і свідомістю вплив церков не існує, в більшій чи меншій мірі. В державах, в яких знаходиться переважача більшість рипіо-католиків /Аргентина, Іспанія, Італія, Бразилія, Польща до 1939 р., Угорщина до 1939 р./ римо-католицька Церква мала великий вплив в державах. Знову ж Церква дотичної держави організаційно підлягала своїй зверхності - Папі, що є також зверхником в сувереній державі Ватикані /Рим/. Влада Папи у Ватикані є авторитативною. Як правило, всі церкви служили і служать державному режимові, коли з ним погоджуються, і з того мають свої матеріальні вигоди. Всі Церкви /і віроісповідні комплекси/ є консервативні як до форми так і змісту, коли вони є прогресивні в своїх соціально-економічних замірах чи програмах.

Один церковний авторитет і диктатор з берегів Тибру історично намагався за поміччю чужої і ворожої для України зброї і влади обернути всіх українців у свою віру і догму та тримати їх під своїм контрольным впливом. Частинно він досягнув цього завданням Унії.

Другий, цивільний диктатор /Червона Москва/, не питаючись волі і згоди українського народу накинув йому згори Московську православну фіксальну віру, аби знищити і здеморалізувати душу і сумління самого народу, а тим самим ослабити в ньому його відповідність і витривалість в боротьбі.

Вже понад 10 років з того часу, як на Західних частинах України владу узурпувала Советська Москва під зовнішньою формою Української Радянської влади. Теперішні

світові події віщують, що такий стан потриває ще деякий час. Як розвинуться події на Україні пізніше і в цілій ССРС не беремося відгадувати, але як би там не було, Український народ на всіх землях вже прийшов до свого національного усвідомлення і свою духовність не дозволить формувати різними чужими центрами зі сторони.

Нове, модерне, покатоличення про яке мріють українські уніятські "генерали і офіцери христової армії" заздалегідь марні.

Український народ у своїх власних питомих свободних формах буде витворювати свою власну духовність без підпертя її чужими догмами і відкине всякі чужі директиви, навіть в питанні віри.

- - - - -

С.Процівський.

УКА ЧИ ДПН ТАБОРОВА РАДА?

Для тих, що по кілька років перебували в ДПН таборах Німеччини і Австрії, в 1945 - 1955, поняття і зміст таборового управління відомий, але для тих, що в таборах не бували - не відомі. Для цих останніх і подасмо тут коротенькі відомості.

Кожний такий табір був "самостійною республікою", формальним і фактичним керівником був чужинець - урядовиць УНРР а потім ІРО. Внутрішнім життям в таборі керувала Таборова Рада, Таборова Контрольна Комісія і Таборовий Громадський Суд.

Якщо табір був однопінаціональний, тоді ці керівні органи складалися з однопінаціонального представництва, коли ж пінаціональний - то в тім випадкові керівні органи складалися з пропорційного числа представників кожної національності, була це "республіка" централізованого порядку; коли ж кожна національна група вибірає свої національні керівні органи в одному й тому самому таборі - це "республіка" федеративного порядку.

За вибори до таборових керуючих органів, в більшості, провадилася жорстока боротьба, бо йшло тут о плачені місяці й упевліковане життя, також о "драби" у всіх таборових соціальних, господарських і культурно-освітніх закладах. Оже йшла боротьба за гроші, цигарки, харчові додатки в натураліях /що інколи вирішувалися харчові норми в таборі/ і впливи. Їх становили займали в першу чергу партійні лідери, їх родини і партійці. Якщо для "драбів" не вистарчало своїх родин і партійців, тоді допускалися й особи з інших партій і навіть "соціалісти" - ліквідатори Української Радикальної Соціалістичної Партії Галичини /мабуть як вдячність за те, що не відновили УРСР в таборах/.

Таборові керівні органи в переважній більшості перебували в руках партійників ОУН-р /бандерівців/ або ОУН-м /мельниківців/, були рідкі випадки, коли таборове керівництво опановували демократи коаліційно /УНД, УНДС, УРДП, УПСР і булші УРСР/, тоді ОУН-івці старалися "зривати" порядок в таборі бешкетами і терором, коли вони були в меншості /особливо цим визначувалися ОУН-івці з т.зв. "блискучого відокремлення" - термін ОУН-івця Зенона Пеленського/. Якщо ОУН-івці були у більшій більшості, то "владу" в таборі захоплювали перед виборами і під час виборів звичайним терором: у своїх противників вибивали вікна, ззаугла побивали, знущалися і практикували всілякі недозволені способи ображати гідність людини. Такі знущання переводилися на кандидатах і особах, що переводили самі вибори.

ОУН-р і ОУН-м, як відомо комплектувалися з людей Західної частини України /Галичини, або "Півонту"/ - уніятів, інколи, для людського ока виставляли одного чи кількох людей з Центральної або Східної частини України - православних, але обов'язково організованих в їх партійних організаціях, інколи навіть на репрезентативні місця. Не цуралася цих місць в таборовій адміністрації і уніятські отці.

Оце в такий, приблизний, схемі провадилося життя в ДПН таборах.

Тепер погляньмо простим оком на життя української еміграції в США.

Найвищим і найповажнішим керівним органом суспільно-політичним треба констатувати, що ним є Український Конгресовий Комітет Америки в Новім Йорку, окорочено УКА.

УКА заложено в 1940 році чотирма братськими Союзами: УНС, УРС, "Провидіння" і НП. В тім же році відбувся і Перший Конгрес.

Роки минали, друга світова війна закінчилася, до ЗДА переселилося з дії таборів багато нових українців зі всіх частин поневоленої Москвою і Варшавою України. Назвемо цих нових втікачів емігрантами, щоб не гнівалися.

Шостий /з черги/ Конгрес УЖКА відбувся в Новім Йорку в дні 26, 29 і 30 травня 1955 року. Був це досить бучний, веселий і трохи драматичний конгрес. На закінчення вибрано нові керівні органи з високими титулами. Аякже, аякже!

I. Рада Директорів - Екзекютива.

I/ Добрянський Лев - голова /великих титулів не подаємо ради скорочення/, 2/ Галичанин Дмитро - президент УЖКА, 3/ Батюк Антін, 4/ Спринюк Степан, 5/ Харамбура Іван, 6/ Лотоцька Олена, 7/ Лисогір Йосип - віце-президенти, 8/ Пізнак Михайло - касир УЖКА, 9/ Білинський Ігнат, 10/ Миник Теодор - секретарі УЖКА, 11/ Робертс Іван - Головний Правний Дорадник і 12/ Ярема Степан - Екзекютивний Директор УЖКА. Особовим складом перемішані "старі" з новими "зеленими", але всі уніяти з "Піємонту", ніодного православного з Наддніпрянщини. Практична і вигодна "соборність" на найвищому керівному становищі. Найпоплатніші місця!

II. Політична Рада.

I/ Драган Антін, 2/ Душанський Іван, 3/ Фліс Іван, 4/ Галан Володимир, 5/ Гайвас Ярослав, 6/ Галелюк Олександр, 7/ Гординський Адам, 8/ Грановський Олександр, 9/ Комаринський Володимир, 10/ Комічак Михайло, 11/ Левчук Дмитро, 12/ Логун Омелян, 13/ Матула Петро, 14/ Мудрий Василь, 15/ Омельченко Василь, 16/ Паливода Іван, 17/ Рибак Василь, 18/ Павлович Петро, 19/ Сендзік Теодор, 20/ Смал-Стоцький Роман, 21/ Стахів Матвій, 22/ Степаненко Нікола, 23/ Тибор Петро, 24/ Волжонець Юрій, 25/ Вовчук Іван, 26/ Зиблікевич Євген, 27/ Чубатий Нікола, 28/ Душник Володимир. 22 уніятів і 6 православних. Чотиривимірна демократія і "пропорційна соборність" на вигідному становищі.

III. Ширша Рада.

Складається з таких 72 осіб: Байбак Д., Басюк І., Базарко І., Бенцаль Іванна, Бігун М., Білоус І., Боровик В., Бурачинська Лідія, Чемний П., Чулаєвський М., Давиденко Алла, Демидчук Марія, Дідик В., Долінський Р., Домашевський М., Духий П., Гендрікс В., Гузіль Фр., Гуглевич Р., Йова І., Каліна В., Кальмук І., Кейс О., Кюсик М., Кожно Катерина, Кононенко К., Кучма П., Кульчицька Елеонора, Куропась С., Лашенко Г., Лепдик В., Леськів М., Левіцький В., Лозинський Е., Майнош М., Маланчук А., Марків М., Мельниченко Т., Михальчук Т., Михайлів В., Михальченко І., Нагірняк М., Пелешок Катерина, Підруцький М., Полєвчак В., Пристай Р., Пристан Ю., Романенчук Б., Рожанковська Іванна, Сіменс-Сіменович М., Силик М., Соколович А., Соболта Б., Скрабут М., Старосольський Ю., Стек В., Шарай-Самійленко І., Шмага Д., Шпікула Т., Штефан А., Шугай П., Шпилявий С., Усик М., Василюк Д., Васильовський Ф., Войтович Володимир, В'юн Галина, Забродський А., Загородський А., Завалжук І., Жуковський А., Жуковський І. Парламентарний демократизм з'єдинених з "невірними", "взірцева соборність" на проблематичному становищі. Пропорційне відношення дається на поховання самим читачам.

IV. Контрольна Комісія.

I/ Дуткевич Михайло, 2/ Іванчук Іван, 3/ Кульчицький Дмитро, 4/ Пушкар Стефанія, 5/ Винник Іван. Всі уніяти. Абсолютна "соборність". Заступники Контрольної Комісії: I/ Довгань Василь, 2/ Новицький Євген. Пропорція 1:1, не важна функція: ніколи не будуть виконувати своїх функцій і ніколи не дістануть дієт і інших особистих службових додатків.

У. А п е л я ц і й н а Р а д а.

1/Богачевський Володимир, 2/ Григорович Петро, 3/ Квітковський Денис, 4/Малицький О.О., 5/Мірчук Петро, 6/Олесницький Роман, 7/Осінчук Роман, 8/Ріпецький Степан, 9/Варнер Марсель. Пропорція: 8 уніятів і 1 православний. Куца "соборність".

VI. С т а т у т о в а К о м і с і я.

1/ Ярема Степан, 2/ Логун Омельян, 3/Лотоцька Олена, 4/ Мудрий Василь, 5/ Пізнак Михайло, 6/ Ревай Юліян, 7/Стахів Івтий, 8/Вовчук Іван.Пропорція: 7 уніятів і 1 прав. Куца "соборність".

Ну і чим це не таборова "парламентарна і демократична республіка?"

Так і встає в уяві в повній величчі і блиску слави "республіка" в Гіттенвальді, Берхтесгадені, Регенсбурзі, Авсбурзі, Мюнхен-СС назарми, Інгольштад і т.д., і т.д. Бранує УНГА ще одного складника, а саме "Стражі Безпеки" з відібраних і відгодованих парубків. А може й до цього доживемо.

Отож тепер маємо в Америці. Маємо чим тішитися.Ще покладати на почесного президента хоч одного з "генералів христової армії" і тоді море розступиться, по сухому повернемося в Україну і з собою принесемо на радість українського трудового народу "український католицизм" найсвятішого отця.

Але увага! Щоб не сталося так, як в 1920 році з білою польською вороною, якій наші селяне кнем обпатрошили все пірр'я і ворона що сили зі своїми товаришами отаманами втікала з українського поля за Збруч! Могло тоді бути і гірше, аж за Рилою!

Сльози мені-залпвають погляди на вас,
Що найкращим друзям пхнув колочку до п'ят,
Що не опіваю лирично як вільна пташка,
Та за ваші вчинки не хвалю до нестям!

- - - - -

З УКРАЇНСЬКОЇ І ЧУЖОЇ ПРЕСИ.

"РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ", Денвер, І, 1955. Олександр Оглобин пише: "В історії розвитку української національно-державницької думки великий інтерес являють 1750-1760-ті роки - епоха, що з повним правом може бути названа ім'ям Розумовського. Це була доба останнього піднесення старої Козацько-Гетьманської Держави, доба економічного зросту Лівобережної України й будення української національно-політичної думки, доба блискучого розвитку української культури та мистецтва. Наєстатична постать останнього гетьмана Старої України - Кирила Розумовського, який тримав себе в Україні, як правдивий володар, його далекосягні династичні плани, блиск Глухівської гетьманської резиденції, грандіозний план відновити українську столицю в Батурині..."

Нічого того не було, даремно автор, ніби історик, намагається з Московського бло - долиза, сибарита і гнобителя закріпаченого українського народу зробити позитивну українську історичну постать. Чим же справді був Кирило Розумовський?

"22.II./1750 р.Ред./ справлено в незвичайно - святочній обстанові вибір гетьмана... по прочитанню царської грамоти пропонується присутньому "війську і народови" вибрати собі гетьмана. Розуміється, всі заявили, що гетьманом хочуть Кирила Розумовського... царця потвердила Розумовського на гетьманстві і видала указа, щоб гетьмана рахувати в рівні з російськими фельдмаршалами... під власть гетьмана піддано також Запорозьку Січ і взагалі відновлено український устрій, який він був перед 1722 р. - перед заведенням малоросійської колегії, і Україну знову переведено в міністерство заграничних справ. Однак Розумовський, посварившись з міністром, ... сам потім попросив перевести його назад під сенат..."

Сам новий гетьман був чоловік зовсім чужий Україні й її життю. Він виріс в Петербурзі, був усім зв'язаний з петербурзьким панством. Його довіреним дорадником був Гр. Теплов, бувший учитель, чоловік житрий і недобрий, українським порядкам неприхильний..

На Україні Розумовський нудився, проживав частіше в Петербурзі; держав себе не як товариш українських старшин, а немов якийсь володар з божої ласки, ... В справі українські не дуже мішався, і Україною правив старшина по своїй волі..."

/Михайло Грушевський: Довіреною Історія України. Київ, 1919. Ст.412-415/.

Оце стільки правди про "буяння" України і "правдивого володаря". Кому це потрібно "династичні плями, блиск Глухівської гетьманової резиденції", хуторів, де в ралі і борони запрягали українських кріпаків, колись вільних і свободних козаків.

"СЛОБОДНЕ СЛОВЕНСКО", Мюнхен, чис.7, 1955. З П Р Я Ш І В Ш И Н И.

+++ На Пряшівщині, в 1954 році з державних субсидій на будову шкіл інвестовано тільки 4 %, решта 96 % зісталося в Празі. Так в практиці чеські "пролетарі" едіаються з українськими на Пряшівщині. Мовляв, хай русин зістане "блбін".

+++ В Михайлівцях, кооператива на вироблення плетених кошпків засадила 5 гектарів доброї орної землі лозом. Земля ця лежить на віддалі одного км. від річки Лаборця. Для поливання треба спорудити спеціальні зарядження. Рядом з цією плантацією, на березі Лаборця лежить 50 гект. не житочної землі, але гідної для цієї лози. Так уміє господарити марксо-московська "найпередовіша" бюрократія.

+++ В Середі над Бодрогом, повіт Крайовський Польща, були спроби посіву рису, які, мовляв дали добрі наслідки. В селі Лелеші було засіяно 80 гектарів рису.

+++ У Винному, біля Михайловець, які мають 1.500 душ населення, до колгоспу, що мав 30 членів, в 1954 році записалося тільки 5 нових членів. Даремна намага "старшого брата", щоб хтось робив а він панував. "Молодший брат" хоче жити своїм розумом. Взагалі на Пряшівщині не поспішають на паншину - в колгоспи.

+++ В Спішській Н.Всі цього року абсолювувало 30 студійників Першу Геологічно-Промислову Школу. Там же цього року абсолювувало 36 осіб Сільсько-Господарську Техніку.

В містечкові Сенець, біля Братіслави /Словаччина/, під час копання шербн знайдено кістякові могили, над цими були могили з недопаленими костями. Археологи підтвердили, що це цвинтарисще Скитів з IV стол. перед Різдом Христовим. Ця знаходка цікава тим, що доказує в цих місцях присутність Скитів, які прийшли сюди з долишніх частин рік: Дону, Дніпра, Дністра. Знахідка скитського цвинтарисща в Сенці дасть багато матеріалу до розв'язки проблеми старої історії.

В 1930 році українського населення на Пряшівщині було: в Михайлівцях - 26.5 %, в Середі н/Бодрогом 37.4 %, в Лелеші - 16.1 %, в Винниці/Винна/ - 37.6 %.

Л и с т у в а н н я.

С.Дулбич! Чекаю від Вас обіцяну отаттю. Чому так мовчите, який кіт дорогу перебіг, чищо? Ваш останній лист отримав, але все то дуже коротко і мало. Не розумію чому?

С.Т - кий! Мирю дякую за останнього листа. Ваша дулка добра, але по програму, в цьому році вишченням тих питан не займаємося. З нового року спробуємо. Внутрішні болячки будемо вирізувати, а зовнішні чиряки оставимо, хай сами тріскають. Все гаразд!

П.Т - вич! Через Вс. Голуба дістали від Вас в рахунок передплати поки-що 3.50 дол. Дякуємо. "УГСлово" будемо висалити далі без перерви.

Редактор "УГС".

УВАГА! УВАГА! Редакція "Українського Громадського Слова" купує такі журнали: "Українська Хата" - Київ 1909-1914 р., "Воля" - Відень 1920-1922, "Нова Україна" - Прага 1922-1928, "Трудова Україна" - Прага 1932 - 1938, "Вістник УПСР" - Прага 1931, "Борітеся - Поборете" - Відень 1920-1922, "Нова Громада" - Відень 1923, "Вісті Оборони України" - Новий Йорк - Детройт та інші, поодинокі припівники і комплектами. Посилати на адресу Редакції "Українського Громадського Слова". Адреса на I і 4 сторінках обкладинки.